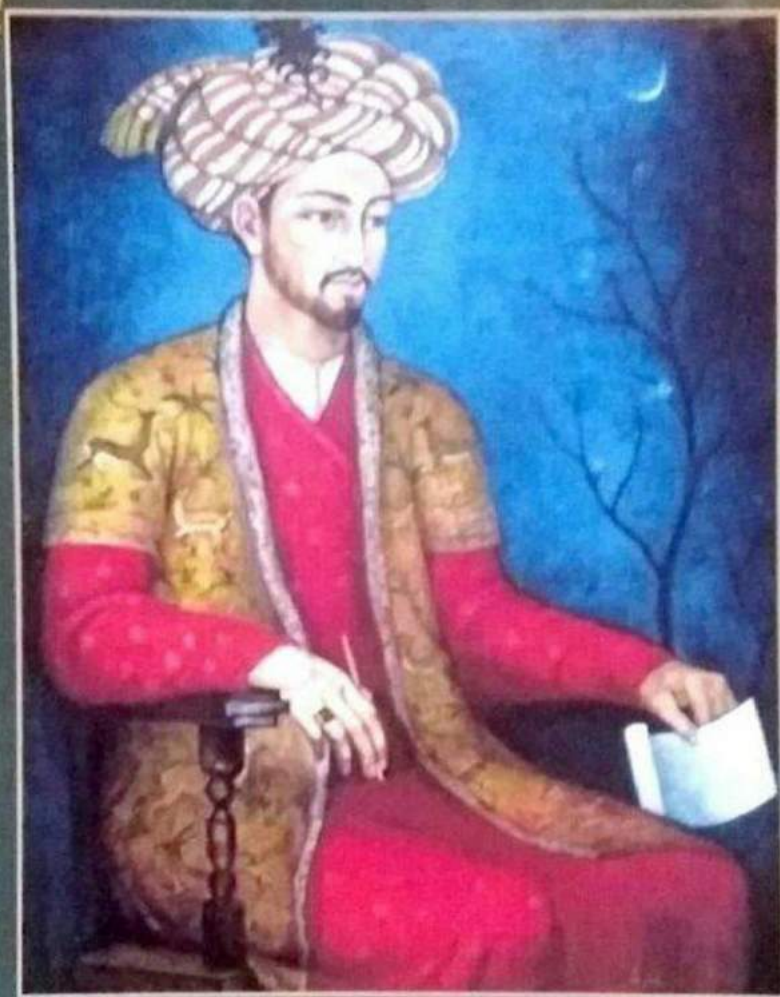

УЛУГБЕК МАМАТОВ

ЎЗБЕКИСТОН МАДАНИЯТИДА
ТАРИХИЙ ЖАНРДАГИ
ТАСВИРИЙ САЊЪАТ АСАРЛАРИ
(XX аср иккинчи ярми –
XXI аср бошлари)

**ЎЗБЕКИСТОН БАДИИЙ АКАДЕМИЯСИ
КАМОЛИДДИН БЕҲЗОД НОМИДАГИ
МИЛЛИЙ РАССОМЛИК ВА ДИЗАЙН ИНСТИТУТИ**

Улуғбек Маматов

**ЎЗБЕКИСТОН МАДАНИЯТИДА
ТАРИХИЙ ЖАНРДАГИ ТАСВИРИЙ
САНЪАТ АСАРЛАРИ
(XX аср иккинчи ярми – XXI аср бошлари)**

**Тошкент
«MUMTOZ SO‘Z»
2018**

УДК: 7.044(575.1)

ББК 85.1 (5У)

М-22

Улуғбек Маматов

**Ўзбекистон маданиятида тарихий жанрдаги тасвирий санъат асарлари
(XX аср иккинчи ярми – XXI аср бошлари). – Т.: 2018. – 230 б.**

Монографияда Ўзбекистон маданиятида тарихий жанрдаги тасвирий санъат асарлари (XX аср иккинчи ярми – XXI аср бошлари) тадқиқ этилди. Бу асарлар маданиятшунослик, тарих, фалсафа ва санъатшунослик нуқтаи назаридан фанлараро таҳлилга тортилди. Китоб тасвирий санъат билан қизиқувчи кенг китобхонлар оммасига мўлжалланган.

The monograph explores the works of the historical genre of fine arts in the culture of the Republic of Uzbekistan (2nd half of the 20th - 21st centuries). The works are given an interdisciplinary study from the point of view of cultural studies, history, philosophy and art history. The book is designed for a wide range of readers interested in art.

Масъул муҳаррирлар:

К. Иноятов – тарих фанлари доктори, профессор;
Ҳ. Болтабоев – филология фанлари доктори, профессор.

Илмий муҳаррир:

Х. Исмоилов – филология фанлари номзоди, доцент.

Тақризчилар:

С. Абдуллаев – Ўзбекистон Бадий академияси академиги, профессор;
Н. Каримов – ЎзР ФА академиги, филология фанлари доктори, профессор.

Муқовада “Шоҳ Заҳириддин Муҳаммад Мирзо Бобур” портрети.
Муаллиф Азиза Маматова

ISBN 978-9943-4718-7-0

© У.Маматов, 2018
© MUMTOZ SO‘Z, 2018

МУНДАРИЖА

Кириш	4
I боб. XX аср иккинчи ярмида яратилган тарихий жанрдаги Ўзбекистон тасвирий санъати асарлари	
1.1. Тарихий жанрдаги Ўзбекистон тасвирий санъати ривожиди.....	10
1.2. Дастгоҳли рангтасвир тарихий асарлари тадқиқи.....	17
1.3. Маҳобатли-безак рангтасвири ва ҳайкалтарошлик асарлари.....	33
II боб. XX аср иккинчи ярмида Ўзбекистонда таниқли рассомлар яратган тарихий шахслар портретлари	
2.1. Буюк шоир Алишер Навоӣ ва шоира Моҳларойим Нодирабегим портретлари.....	60
2.2. Тасвирий санъат усталари томонидан яратилган киноарбоблар портретлари.....	75
2.3. Тасвирий санъат усталари томонидан яратилган тарихий шахслар портретлари.....	84
III боб. XX аср охири – XXI аср бошларида Ўзбекистон маданиятида Амир Темур ва темурийлар образи	
3.1. Амир Темур ва темурийлар портретлари тарихий-бадиий тадқиқи.....	115
3.2. Тасвирий санъатнинг тарихий жанридаги асарларда акс эттирилган Амир Темур ва темурийлар даври.....	134
3.3. Тасвирий санъатда Амир Темур ва темурийлар давридаги буюк шахслар образлари.....	151
VI боб. Ўзбекистон тарихининг унутилган саҳифаларидан буюк шахслар образлари	
4.1. Мустақиллик даврида яратилган олимлар ва ҳарбий кўмондонлар образлари.....	165
4.2. Жадидлар образлари таҳлили.....	176
4.3. Тасвирий санъатнинг тарихий жанридаги асарларнинг ёшлар маънавий тарбиясига таъсири.....	198
Хулоса	211
Фойдаланилган адабиётлар	216
Иловалар	224

КИРИШ

“Ўзбекистон маданиятида тарихий жанрдаги тасвирий санъат асарлари (XX аср иккинчи ярми – XXI аср бошлари)” монографиясида маданиятимизда ноёб ҳодиса бўлиб қолган машҳур асарлар тадқиқ қилинади. Булар тарихий мазмунга эга бўлган ва Ўзбекистон тасвирий санъати усталари яратган асарлардир. Уларнинг чуқур ғоявий мазмуни ва бадиий эстетик хусусиятлари томошабинлар томонидан ижобий идрок этиляпти.

Маданият оммавий ва йиғноқ хусусиятга эга бўлади. Унинг тасвирий санъат соҳасидаги ифодавий шакли жамоатчилик томонидан санъат асарини идрок этилишининг вақт жиҳатдан давомийлиги билан белгиланади. Тасвирий санъатнинг тарихий жанридаги асарлардан иборат маданият объектларини идрок этилиши унга бўлган томошабининг нигоҳ ташлаши билангина эмас, балки уларни қиёсий англашига асосланади. Айнан шу йўл билан маданиятнинг турли кўринишлари жамланганда уларни ифодалашнинг олий шакли ҳисобланган санъат асари ажралиб туради. Бундай ҳолатдан тасвирий санъатнинг тарихий жанрларидаги асарлар ҳам истисно эмас.

Энг яхши асарлар ҳақида гап кетганда, уларда, кўпинча, муаллифнинг шахсий қарашлари акс этганлигини ёдда тутишимиз зарур. Аммо маданият воқелиги айнан шундан иборат. У доим одамларнинг хусусий қарашлари ва ҳаётга бўлган муносабатига боғлиқ бўлади. Фан меъёрлари ва қоидалари муаллифларга уларнинг фикрига кўра муҳим бўлган объектларни назарий тадқиқ қилиш эркинлигини беради.

Юқоридаги фикрлардан келиб чиқиб шуни таъкидлаш лозимки, “Илмий ишда қайсидир ҳолатларини тушириб қолдириш, ижод хусусиятларига асосий эътиборни қаратиш, ҳаётий вазиятларни эса уларга илова сифатида боғлаб қўйиш мумкин, аммо буларнинг барчаси муаллифнинг иши ва ҳуқуқи ҳисобланади. Эҳтимол рассом ҳақидаги барча маълумотлар қизиқарли бўлган бундай ишлар ва муаллифлар унинг муҳим сақловчилари ва етказувчилари ҳисобланиши ҳам мумкин”¹.

Юқорида айтилган фикрларга қўшимча сифатида шуни таъкидлаш мумкинки, “Рассомларни оламдаги тиниқ, соф сувда яшайдиган балиқларнинг ноёб турига ўхшатиш мумкин. Улар ҳаётдаги якхилликка қарши чиқадилар ва шу билан ўзларини ижодкор эканлигини намоён қиладилар. Тасвирий санъат усталарининг баъзиларини моддий манфаатдорлик, баъзиларини шуҳрат, учинчиларини эса онгнинг ва ҳаётнинг ўрганилмаган томонлари қизиқтиради, мана шунинг учун рассомларнинг учинчи тоифаси биз учун қадрли ҳисобланади.

Негаки айнан изланишдан баъзан атроф борлиқдан кескин фарқ қилувчи ўз оламини яратиш, ижод қилишга, изланишга рағбат уйғонади. Ҳиссиётлардан яратилган, рассом яратган ажойиб оламдан санъат асари вужудга келади. Энг аввало у рассомнинг эркин идрокдан, ўзини бетакрор шахс эканлигини англашидан вужудга келади”².

¹ Маматов У. История одной жизни. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://gisap.eu/ru/node/41195>

² Эгамбердыев А. Мир творчества. Как зарождается искусство живописи. // Вечерний Ташкент. 2017.

Маълум тарихий даврларга хос бўлган тарихий жанрдаги воқеликка айланган баъзи тасвирий санъат асарларини муқобиллари билан солиштирган ҳолда янада ажойиб дурдоналарини кўрсатиш мумкин. Булардан тасвирий санъат усталари Неъмат Қўзибоев 1980 йили ишлаган Абу Али ибн Сино ва Фурқат портретларини; Абдулҳақ Абдуллаев 1981 йили ишлаган Алишер Навоий портретини; Жавлон Умарбеков шу йили ишлаган “Онгли инсон” асарини; 1983 йили Баҳодир Жалолов яратган “Рақсинг туғилиши” деворий суратидан Муқаррама Турғунбоева портретини кўрсатиш мумкин. “Маданиятда ноёб ҳодиса бўлиб қолган тарихий жанрдаги тасвирий санъат асарлари уларда акс эттирилган воқелик тўлалигича ҳам тарихий, ҳам ахлоқий-маданий бўлгани учун худди эгизак асарлари каби тасаввур беради”³.

XX асрда тасвирий санъат асарлари яратишнинг янги тамойиллари шаклланди. Улар кўп ҳолларда академик анъаналарида ишланган аввалги тасвирий санъат асарларидан ажралиб туради. Энг аввало, асрлар давомида тасвирий санъат асарлари яратишнинг ўрнашиб қолган бадиий усулари сақланиб қолди.

Бадиий амалиётда риоя қилиниши лозим бўлган қонунлар мавжуд бўлди. XIX - XX асрлар ўртасида кескин бурилиш рўй берди. Илмий техник тараққиёт ва ижтимоий шароитларни ўзгариши ўрта асрлар классикасини, шунингдек XIX тасвирий санъатнинг стилистик йўналишларини ўз ичига олган, илгариги тарихда ишлаб чиқилган эстетик меъёрлар ва бадиий тамойилларни бузиб ташлади. Ўзгараётган ҳаёт воқелигини ҳисобга олиб яратилган тасвирий амалиётнинг назарий ва амалий базасининг мавжудлиги муҳим шарт ҳисобланади.

III асрда Ўзбекистоннинг жанубидаги Бактрия давлатида тасвирий санъат етакчи ўрин эгаллаган бадиий маданият мавжуд бўлган эди. Бу даврда рангтасвир ва ҳайкалтарошлик жадал ривожланди. Афросиёб, Далварзинтепа, Холчаён ва бошқа тарихий жойларда олиб борилган қазилма ишлар пайтидаги топилмалар бу санъат ҳақида тасаввур беради. Ўзбекистоннинг жанубини ўз ичига олган Кушон империясида шоҳлар, маликалар, шахзодалар, элчилар ва бошқалар акс эттирилган тасвирий санъат асарлари топилган.

“Кушон даври маҳобатли ҳайкалтарошлиги чексиз ҳокимиятга эга бўлган ҳукмдор образини яратишга қаратилган. Маҳаллий бадиий маданият генезиси хусусиятларини акс эттирувчи авлодлар санъатини (моҳиятан сарой санъати) пайдо бўлиши бу давр маданияти ва давлатнинг ўзаро алоқалари хусусиятларидан бири бўлиб қолди”⁴. Юқоридаги фикр шуни тасдиқлайдики, Ўзбекистон тасвирий санъати тарихий жанри ибтидоси эрамининг биринчи асрларидан бошланган узоқ тарихга эга.

XIX аср охиридан тасвирий санъатга мактабларнинг академик анъаналаридан, уларнинг картина яратишдаги санамчилик мавзуларига мурожаатидан фарқланиб туради. XIX аср иккинчи ярми Европа ва Россия рассомлари пленер рангтасвирини эгаллай бошладилар. Сезан, Моне, Ренуар, Ван Гог, Гоген каби рассомлар жаҳон маданияти дурдонаси бўлиб қолган санъат асарлари яратдилар. Россияда И.Репин, В.Серов, К.Коровин, М.Врубель каби рассомлар рангтасвирда юксак чўққиларга эришдилар.

³ Морган Т. Factor of personal harmonious development within the structure of the global society progress. 5 с. 2014 г. [Эл.ресурс]. Режим доступа: <http://files.gisap.eu/sites/files/digest/77.indd%20Internet.pdf>

⁴ Хақимов А.А. Искусство Узбекистана: история и современность // Институт искусствознания, АН РУз. – Т.: «San’at». 2010. с. 17.

Улардан кўпчилиги ўз асарларида халқ ҳаёти ва унинг тарихидан сахналар акс эттирдилар. Классик санъатининг ўзи эса музейларда тасвирий санъат шаклида ва академик бадиий шаклида, шунингдек ўз асарларини реалистик йўналишда яратган муаллифлар яшашда давом этди. Тарихий жанрдаги асарларда композиция тузишнинг академик усулларни қўллашнинг умумий тамойиллари Ўзбекистоннинг машҳур тасвирий санъати усталарининг ижодида етакчи йўналиш бўлиб қолаверди. Улар оммавий алоқалар тизимига, бадиий режалар эстетикасига киритилган. Россия империясининг Ўрта Осиёни босиб олиш билан боғлиқ босқинчилик юришида рус армияси билан бирга Верешчагин, Дудин, Буре, Козаков сингари рассомлар ҳам иштирок этган эди, улар ҳарбий-сиёсий ва илмий-этнографик экспедицияларда қатнашдилар. Баъзи рассомлар ўз асарларида Туркистон халқи ҳаётидан сахналар акс эттирдилар.

“Ўрта Осиёнинг XIX аср охири ва XX аср бошлари давомидаги тасвирий санъатининг генезиси ва янги шакллари ривожини ноёб тарихий-маданий феномен бўлиб қолди. Муқим, асрий, эстетик анъанага эга бўлган ўлкада глобал маданий ўзгаришлар рўй берди. XIX аср охири ва XX аср бошларида Туркистонни босиб олиш жараёнида ўлкадаги етакчи шахарларга янги тасвирий санъат кириб кела бошлади ва эстетиканинг европача шакллари тарғиб қилувчи кичикроқ маҳаллий марказларини ташкил қилди”⁵.

Туркистонни Россия империяси томонидан босиб олинган XIX аср охири ва XX аср бошларида янги шакл-шамойилдаги санъат турлари шаклланди, у воқеликни европача классик мактаблар, хусусан рус бадиий академик мактаби талқини тамойилига асосланган эди. XX аср иккинчи ярми тасвирий санъати Ўзбекистон тасвирий санъатлари босқичидан бири ҳисобланган даврда вужудга келди ва ривожланди. У аввалги асрлар тасвирий санъатидан тубдан фарқ қилди. Европага хос бўлган рангтасвир, графика ва ҳайкалтарошлик сингари тасвирий санъат шакллари пайдо бўлди. Рассомлар уюшмаси таркибида тасвирий санъатнинг турли йўналишлари бўйича ўн тача секция фаолият кўрсатди.

Режа асосида кўرғазмалар ташкил этилди. Уларда рангтасвир, ҳайкалтарошлик, китоб графикаси, кулолчилик, плакат жанридаги асарлари намойиш этилди. Миллий мактабларнинг миниатюра яратиш анъанавий усуларини эгалаш тенденцияси Ч.Ахмаров, Б.Жалолов, О.Хабибулин сингари тасвирий санъат усталарининг маҳобатли деворий суратларида ўз аксини топди. Музейлар ва галереяларда М.Набиев, Қ.Носиров, В.Жмакин, В.Вико сингари рассомлар ишлаган тасвирий санъатнинг тарихий жанридаги асарлар намойиш этилди.

Таъкидлаш жоизки, баъзи асарлар қизил армиянинг босмачилар устидан қозонган ғалабасига бағишланган эди. Ярим аср ўтганидан сўнг илмий-тарихий тадқиқотлар натижасида ўзбек халқининг босмачи деб аталган қисми ўтган асрнинг 1918-1921-йилларида ўз Ватани озодлиги учун курашганлар сифатида тан олинди. XX асрнинг иккинчи ярмида тасвирий санъатдаги социалистик реализм сиёсати ва ақидаларига нисбатан салбий муносабатга қарамасдан, “нафақат миллий, балки бутунжаҳон тарихидан ўрин олган ҳаққоний равишда машҳур бўлган архитекторлар, рассомлар, актёрлар, режиссёрлар ва композиторларимизнинг ижодий даҳолиги ёрқин намоён бўлди”⁶.

⁵ Хакимов А.А. Искусство Узбекистана: история и современность. // Институт искусствознания, АН РУз. – Т.: «San’at». 2010. с. 278-79.

⁶ Хакимов А.А. Искусство Узбекистана: история и современность. // Институт искусствознания, АН РУз. – Т.: «San’at». 2010. с. 22.

Мустақиллик йиллари “Тарихнинг унутилган саҳифаларидан” Ўзбекистон халқининг кўпгина буюк вакиллари табаррук номлари юзага чиқди. Амир Темур ва темурийлар, ўтган асрда яшаб ижод қилган фан ва маданият арбоблари ва маърифатпарвар жадидлар ҳақидаги ҳақиқат юзага чиқди. Узоқ йиллар улар унутилган эди. Бугунги кунда уларнинг шахсияти ва ишлари мамлакатимиз халқи томонидан ҳаққоний баҳоланди.

“Менимча, барча кашфиёт ва илмий ютуқлар ҳақли равишда жамоатчилик мулки бўлиб қолиши керак – бу олимлар фаолиятининг энг муҳим томонидир, у нафақат илмий, балки катта сиёсий аҳамиятга ҳам эгадир. Мамлакат фуқаролари, айниқса ёшлар жуда муҳим воқеаларга бой бўлган ўз тарихини билиши лозим. Шунингдек, бу қадимий замин қайтариб берган буюк олимлар ва мутафаккирлар бебаҳо илмий меросини сақлаб қолиш ва ривожлантириш, уларнинг жаҳон тараққиётига қўшган ҳиссалари билан ғурурланиш, илм ва тафаккур соҳасида улар эришган ютуқлардан ўз мамлакати келажагини қуришда фойдаланиш зарур бўлади”⁷.

Монографияда Ўзбекистон маданиятидаги тарихий жанрдаги тасвирий санъат асарларини маданиятшунослик, тарих, фалсафа ва санъатшунослик нуқтаи назаридан фанлараро ўрганилди. Мазкур иш оммабоп, замондошларимизга тушунарли тилда ёзилди.

Қадимги Эллада Афина мактабининг олимлари ўз асарларини шундай тилда ёзганлиги туфайли жаҳондаги кўпгина мамлакатлар халқларининг маданиятини ва фанини ривожланишига туртки берган эди. Лао-цзи ва Конфуций асарларида баён қилган илмий тушунчалар барчага тушунарли бўлгани учун уларни Хитой, Япония ва Корея ёшлари мактабдаёқ ўқиб ўрганганлар. Ҳозирги кунларда бу мамлакатлар ниҳоятда ривожланиб кетган.

Ўрта асрларда Ўрта Осиё мутафаккирлари Имом ал Бухорий “Ҳадис”ларини, Амир Темур “Тузуқлари”ни, Алишер Навоий “Ҳамса”сини ана шундай замондошлари учун тушунарли тил билан талқин этдилар. Айнан шунинг учун ҳам бу асарлар кўп асрлар давомида халқимиз маънавий ҳаётидан катта ўрин эгаллаб келяпти. Халқимиз бу интеллектуал-ахлоқий маданият ёдгорликларни яратган шахслар номини ҳамиша ёдида сақлайди ва қадрлайди.

Ҳозирги даврда ҳам Ўзбекистоннинг В.Зоҳидов, Ҳ.Сулаймонов, Р.Тоқтош, С.Шермухамедов, Г.Пугаченкова, шу кунларда Э.Ртвеладзе, А.Саидов, Н.Каримов, А.Ҳакимов, Д.Алимова, Э. ва Н.Аҳмедовалар сингари олимлар илмий тадқиқотлари натижаларини тушунарли тилда талқин этмоқдалар.

Тарих ва маданият сабоқлари алоҳида эътибор бериш лозим бўлган миллий онг ва ватанпарварлик туйғулари билан боғлиқ. Бу сабоқлар орқали томошабин ўзини миллат вакили сифатида англайди, ўз маданияти, ўз халқининг ахлоқий ва маънавий-эстетик қадриятларини ва бошқа мамлакат маданиятини ҳурмат қила бошлайди.

Тарихий жанрдаги тасвирий санъат асарларини яратиш муаммоси тарихий шахслар ва воқеаларни сифатли акс эттиришдан иборат бўлади. Тасвирий санъат усталарининг бадиий маданияти, касбий маҳорати, сезгиси асарларнинг ғоявий тематик мазмуни сифатли акс эттирилишида кўринади. Тарихий жанрдаги тасвирий санъат асарларининг бадиий тили катта кучга эга бўлади, томошабин онги ва қалбига чуқур таъсир қилади.

⁷ Ртвеладзе Э.В. О наследниках великих цивилизаций. Узбекистан на Великом Шёлковом Пути. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.silkway.uz/newsmore/5643>

Улар комил инсонни эстетик ва маънавий тарбиялашнинг муҳим воситаларидан бири ҳисобланади. Хужжатлилик, аниқлик ва маълумотларнинг ҳаққонийлиги Ўзбекистон маданиятидаги тарихий жанрлардаги тасвирий санъат асарларининг ўзига хос хусусиятларидан биридир.

XX аср охири ва XXI аср бошларида ўзбек тасвирий санъат усталари томонидан бу жанрда яратилган асарлар чуқур психологизми ва гўзаллиги билан ажралиб туради. Уларнинг юксак иқтидорлари туфайли тасвирий санъатда юқори бадииятли асарлар яратилди. “Ҳаққоний тарих инсоний идеалларнинг одатларини эмоционал мойиллик, ахлоқий қоидаларни ишлаб чиқади, улар бир миллатга мансуб одамларни бир-бирига, табиатга ва ташқи оламга бўлган муносабатини белгилайди. Бу анъана авлоддан-авлодга ривожланиб боради, халқнинг барча маънавий ва моддий маданияти ёдгорликларида акс этади”⁸.

1991 йилдан ҳозирги кунимизгача йирик Республика кўрғазмаларида кузатишга қаратилган Ўзбекистон маданиятидаги миллий мактаб тасвирий санъатининг фарқи раҳбарларнинг тарихий маданий ҳодиса сифатидаги миллий этик анъаналарга бўлган эътиборида кўринади. 1991 йилдан бошлаб қисқа вақт ичида Ўрта Осиёда дастлабки уйғониш давридаги илмий ва маданий ноёб ҳодиса вакиллари бўлган Муҳаммад ал Хоразмий, Аҳмад ал Фарғоний, Абу Али ибн Сино, Абу Наср Фаробий, Абу Райҳон Беруний сингари Ўрта Осиё олим мутафаккирларнинг образини акс эттирувчи асарлар яратилди. Фан ва маданият вакиллари бўлган бу алломалар маданият ва тараққиётларнинг ўзаро уйғунлашуви ва таъсирига улкан ҳисса қўшдилар.

Шунингдек Амир Темур ва темурийлар даври вакиллариининг образлари яратилди. Булар саркардалар, ҳукмдорлар, олимлар, ёзувчилар ва шоирларнинг портретлари эди. Худди шу даврда тасвирий санъат усталари маърифат соҳасига катта ҳисса қўшган маърифатпарвар жадидлар портретларини ишладилар, бу билан ўзбек халқининг маънавий ва интеллектуал такомиллашуви тўғрисида бердилар.

XX аср охири ва XXI аср бошларида халқимизнинг маданий ва маънавий қадриятларига, шунингдек юртимиз маданиятида ноёб ҳодиса ҳисобланган тарихий жанрдаги тасвирий санъат асарларига бўлган муносабат ўзгарди. Мамлакатда улар билан чуқур таништириш асносида ҳаётга маънавий-ахлоқий муносабатни тарбиялашга катта эътибор берилмоқда. Ёзувчи Лев Толстой ўзининг “Санъат ҳақидаги рисола” асарида шундай ёзади: “Тараққиёти ва маълумотидан қатъи назар санъат одамларга таъсир қилади, картиналар, образлар, товушларнинг гўзаллиги ҳар қандай одамни мафтун қилади”.

Ўрта асрларда яшаган француз олими Марен Марсен “Италиянинг буюк ўғлонни” деб атаган файласуф Томмазо Кампанелла ўзининг “Қуёш шаҳри” деб атаган асарида шундай ёзади: “Деворларда Италия тарихидан ёш авлод учун кўрғазмали намуна вазифасини ўтайдиган буюк воқеаларни акс эттирувчи деворий суратлар чизилган эди, улар ёшларда фуқаролик ҳиссини уйғотарди, инсоний маданиятнинг маънавий ва эстетик қадриятларини уларнинг онгига сингдирарди”. Ўзбекистон маданиятидаги тарихий жанрдаги тасвирий санъат асарлари билан ёш авлодни мактабда ўқиб юрган пайтларидаёқ таништириш керак. Шу маънода XVIII аср француз маърифатпарвари Жан Жак Руссо кўплаб қимматли маслаҳатлар берган эди.

⁸ Морозов А. Некоторые тенденции развития станковой живописи. – М.: Советский художник, 1973. с.11.

“Эмилия” деб номланган биринчи икки китобида у ёшларнинг маънавий тараққиётига сездирмай таъсир қилишни маслаҳат беради, уларнинг эркинлигини камситмай ва уларни мажбур қилмай ҳамда шу билан бирга оғишмай ва талабчанлик билан тарихий асарлар билан танишишларига раҳбарлик қилишни уқтиради. Фақат тараққий этган, маълумотли, маданиятли халқ эркинликка, ўз юртини ривожлантиришга бўлган ҳуқуқини ҳимоя қила олади. Бадий-эстетик воситалар орқали баркамол инсонни тарбиялаш тарихий жанрдаги тасвир санъат асарларининг бош вазифаси ҳисобланади.

Ўзбекистон Республикасининг Биринчи Президенти Ислон Каримовнинг таъбири билан айтганда, “Агар биз Ўзбекистонимизни дунёга тараннум этмоқчи, унинг қадимий тарихи ва ёруғ келажagini улуғламоқчи, уни авлодлар хотирасида боқий сақламоқчи бўлсак, авваламбор буюк ёзувчиларни, буюк шоирларни, буюк ижодкорларни тарбиялашимиз керак”⁹.

⁹ Каримов И.А. Юксак маънавият-енгилмас куч. - Т.: “Маънавият”. 2008. 140 б.

Bu tanishuv parchasidir. Asarning to'liq versiyasi <https://kitobxon.com/uz/asar/4170> saytida.

Бу танишув парчасидир. Асарнинг тўлиқ версияси <https://kitobxon.com/uz/asar/4170> сайтида.

Это был ознакомительный отрывок. Полную версию можно найти на сайте <https://kitobxon.com/ru/asar/4170>